

23. desember 2009

Klimasakens klima

Deltagerne i miljøpilegrimsferden til København er skuffet over at mirakelet uteble.

Så nådde man altså ikke frem til en avtale på klimakonferansen i København som kunne danne et samlet og juridisk forpliktende grunnlag for klimapolitiske mål og midler for de 192 landene som stilte opp. Deltagende statsledere, diplomater og miljøprotestanter uttrykker alle dyp skuffelse. Dette er lett å forstå fra et prosessuelt synspunkt: Deltagerne i den store miljøpilegrimsferden er skuffet over at mirakelet uteble. Men det ville ikke ha vært en katastrofe hvis industrilandene hadde ment det lederne sier. La oss se på hovedelementene i problemstillingen.

For det første: Industrilandene, med sammenlagt 15% av verdens befolkning, står for en dominerende del av utslippene av klimagasser. Disse landene må stanse økningen av sine utslipp, og dernest redusere utslippene kraftig. Hvorfor er man avhengig av en avtale med andre land – og spesielt med utviklingslandene – for å sette i gang med dette? Hvorfor er en nasjonal forpliktelse fra USAs side avhengig av kontrolltiltak osv i Kina? Dette er jo ikke en nedrustningsavtale. Et svar kan være at det egentlig ikke er politisk støtte i USA for omfattende klimatiltak, slik at former for "motydelser" fra kreditoren og den kommende rivalen Kina ville være avgjørende for den videre nasjonale oppslutning. EU har som kjent satt mål for landenes utslippsreduksjoner, ut fra det fornuftige syn at dette er nødvendig, så jo før man kommer i gang desto bedre, for kloden og for landenes økonomi i et lengre perspektiv. Danmark og Sverige har nasjonale mål som delvis overgår EUs krav. I Norge har vi som kjent valgt å overse forpliktelsene vi har under EØS-avtalen til å redusere utslippene, så lenge det går. Heller ikke hos oss er det noen politisk entusiasme for tiltak som er uleilige for oss selv. Dette passer dårlig med den miljøaktivistiske profilen vi dyrker så flittig i diplomatisk sammenheng. Møtsigelsen kan neppe håndteres i det lange løp bare med kommunikasjonsstrategier.

For det andre: Utviklingslandene som i dag har en liten andel av de samlede utslippene (spesielt målt per innbygger) har den sterkeste veksten i utslipp og den sterkeste veksten i avskoging som indirekte bidrar til øket CO₂-konsentrasjon i atmosfæren og i havet. Disse landene vil ikke godta at de alene skal bære store økonomiske belastninger for at deres fortsatte utvikling skal foregå mer miljøvennlig enn utviklingen i industrilandene (som har ledet til nåværende situasjon). Det er uttalt aksept for at i-landene må hjelpe u-landene,

med teknologi og penger. Dette er en utfordring som ville blitt hjulpet av en bred, internasjonal avtale. Men ettersom det ikke var mulig å få til en slik avtale i denne omgangen, er det naturligvis ikke noe som hindrer avtaler om vilkår og iverksetting av tiltak på bilateral eller en snevrere multilateral basis. Det vil si, hvis i-landene mener alvor.

Men det spørs hvor sterk forankringen blant velgerne i i-landene er. Tendensen til kobling av forpliktende mål for egne, nasjonale utslippsreduksjoner med all verdens krav til andre land lover ikke bra. Heller ikke tenkningen som vi i Norge er sterkt hengt opp i, at vi ikke behøver å gjøre meget selv hvis vi *i stedet* gjør noe i u-land. Kjøper oss ut av problemet altså, med en slags moderne avlat. Økonomisk er resonnetet kanskje – men bare kanskje - fornuftig, med det overser den avgjørende viktige psykologiske dimensjonen. Vi signaliserer til verden at vi er så rike at vi ikke behøver å belaste oss selv med de praktiske byrdene for klodens fremtid, men kan overlate dem til land og folk som ikke nyter oljerikdom. For oss selv er det *business as usual*. 🍷